

УДК 630*.165.5

**ПОКРАЩЕННЯ РЕКРЕАЦІЙНО-
ТУРИСТИЧНОЇ АТРАКТИВНОСТІ
ЛІСІВ ПРИКАРПАТТЯ***І.Ф. Калуцький*Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника

Потреба розширення рекреаційного використання державних лісів Івано-Франківщини для рекреації і туризму вимагає їх відповідної підготовки. Пропонуються заходи для підвищення привабливості цих лісових насаджень та шляхи використання з цією метою вже існуючих місць відпочинку і створення нових з подальшою трансформацією окремих в постійні заклади туризму.

Ключові слова: рекреація, туризм, лісові насадження, місця відпочинку, землі лісового фонду.

Вступ. Однією з підсистем Карпатського територіально-рекреаційного комплексу, що динамічно розвивається, є туризм – один з найбільш ефективних видів оздоровчого відпочинку. Формуванню на базі Українських Карпат важливого туристичного регіону країни в значній мірі сприяє величина і якість його туристичного потенціалу. Переважання низько і середньогірних форм рельєфу, висока лісистість, мальовничість ландшафтів, різноманітність видового складу флори і фауни, безліч гірських річок та джерел мінеральних вод роблять Карпати одним з найбільш привабливих об'єктів для туристів [3].

Ліси взагалі, а гірські ліси Українських Карпат зокрема, мають важливе екологічне, економічне і соціальне, а також водорегульовальне, ґрунтозахисне, кліматоутворююче і рекреаційне значення. Лісогосподарська галузь є панівним видом господарської діяльності і місцем зайнятості багатьох людей у гірських районах. Сталий розвиток лісового господарства в межах регіону мав би значний позитивний вплив

не тільки на природний баланс і економіку гірського регіону, але й сприяв би покращенню екологічної ситуації на прилеглих рівнинних територіях [4].

В лісах Карпат збережено багато цінних насаджень, про що свідчить велика кількість природо-заповідних об'єктів в них, є також і зарезервовані для заповідання такі території на перспективу. Все це сприяє використанню лісів для відпочинку і оздоровлення.

Ліси області, в більшості своїй, характеризуються високими показниками естетичної цінності і можуть бути використані для відповідних видів туризму після проведення в них певних заходів і підготовки територій.

Актуальність проблеми. В останні роки, коли покращилось життя людей і збільшилась кількість вільного часу, стрімко зростає значення лісу для відпочинку, так як урбанізація викликала гостру необхідність в розрядці на природі, а різке збільшення транспортних засобів зробили ліс широко доступним.

Науково-технічна революція, свідками і учасниками якої ми стали, зачепила всі галузі виробництва. Одним із проявів її в лісовому господарстві є широке використання лісів для рекреаційних потреб. Тому особливо актуальним є впровадження лісівничих заходів з покращення естетичних і оздоровчих функцій лісів. Благоустрій лісів є якісно новим аспектом робіт в лісовому господарстві.

Ліс в місцях відпочинку, крім своїх основних функцій давати високоякісну деревину, має мати ще й здатність благотворної емоційної дії на людину. Почуття радості, насолоди має сприяти відпочинку. В основі емоційного відпочинку лежать так звані ландшафтні емоції. Природа за допомогою фарб, кольорів, запахів, звуків діє на організм людини [1].

Постановка проблеми. Необхідно відзначити, що із наявних на території області 626 тис. га лісів 467,7 тис. га лісів

закріплено за найбільшим лісокористувачем в області (75 %) державними лісогосподарськими підприємствами обласного управління лісового і мисливського господарства. Тому важливо проаналізувати як саме ці ліси використовуються для рекреації, розвитку туризму та оздоровлення населення. Запропонувати ефективні лісівничі заходи для покращення привабливості значної частини цих лісів з метою використання їх для рекреації та туризму.

Перед лісівниками стоїть складне завдання при догляді за лісом, що використовується для відпочинку, витрачаючи мінімум коштів створити в лісі мікроклімат, який би забезпечував комфортні умови для відпочинку в любую пору року.

Питанням благоустрою та використання лісів для рекреації присвятили свої наукові праці відомі вчені Р. Бобров (1977), А. Тарасов (1986), С. Генсірук та ін. (1987), В. Середін і В. Парпан (1988), С. Стойко і П. Третяк (1993), В. Бондаренко і О. Фурдичко (1994), Н. Фоменко (2007) та ін.

Догляд за рекреаційним лісом – це цілий комплекс лісогосподарських робіт, який включає лісову меліорацію, очистку від засміченості, посадку, проведення рубок лісогосподарського призначення, благоустрій та ряд інших робіт. Благоустрій включає створення дорожно-стежкової мережі, обладнання місць для відпочинку та ночівлі, підготовка майданчиків і дров для вогнищ, притулків на випадок негоди, нагромадження різного обладнання (кілочки для наметів, інвентар для прибирання місця ночівлі), благоустрій джерел і джерелець, екологічних стежок, влаштування оглядових майданчиків, ігрових галявин, дитячих лісових майданчиків, автостоянок, сміттєзбірників. Все це, звичайно, має бути зроблено так, щоб не був порушений ландшафт, не внесена дисгармонія в природу [2].

Благоустрій лісів – заходи виключно багатосторонні: в одних випадках вони можуть бути обмежені влаштуванням

легких лісових навісів або прокладанням дорожно-стежкової сітки, в інших – включати широкий комплекс робіт по декоративному перетворенню ландшафтів і будівництву складних архітектурних споруд. Все залежить від призначення лісів і їх рекреаційних особливостей. Добре впорядкований ліс може забезпечити, як вважають вчені, повноцінний відпочинок більшій кількості людей, ніж заболочений або зарослі непрохідною хащею бездоріжні лісові ділянки [1].

Метою лісового господарства має бути задоволення зростаючих потреб населення в лісовому відпочинку при безумовному забезпеченні не виснажливості лісокористування взагалі і рекреаційного зокрема. Вимогою часу є також залучення все нових лісових площ до використання з рекреаційною метою, а це вимагає проведення в них відповідних лісівничих заходів, відповідна підготовка лісу до такого використання

Для рекреації використовуються ліси всіх категорій і груп. Курортні ліси, для прикладу, виконують не тільки важливу захисну роль. Велике їх значення для кліматотерапії, лікувальної фізкультури, екскурсій та прогулянок типу близького туризму. В них відведені місця для тихого й активного відпочинку, спортивні та ігрові майданчики тощо. Для оздоровлення використовуються в першу чергу ліси зелених зон міст та інших населених пунктів, так звані приміські ліси. В них розміщена переважна більшість стаціонарних оздоровчих закладів. Частково з цією метою використовуються захисні, водоохоронні, експлуатаційні та інші ліси.

Виходячи з того, що ліси різних груп і категорій мають неоднакове цільове призначення В. Середін і В. Парпан (1988) розробили класифікацію лісів Карпат які використовуються в рекреаційних цілях. Користуючись даною класифікацією нами проведено аналіз стану рекреаційного використання земель лісового фонду держлісгоспів табл. 1.

Таблиця 1

Динаміка змін площ лісів рекреаційного призначення та тих, що частково виконують такі функції, за даними матеріалів лісовпорядкування станом на 01.01.1989 р., 01.01.1997 р. та 01.01.2007 р. у держлісфонді [5]

№ п/п	Категорії лісів	Режим використання	Станом на 01.01.1989 р.		Станом на 01.01.1997 р.		Станом на 01.01.2007 р.		
			площа, га	частка від загальної площі лісів, %	площа, га	частка від загальної площі лісів, %	площа, га	частка від загальної площі лісів, %	
Загальна площа лісів			–	463512	100,0	487223	100,0	467788	100,0
I. Ліси рекреаційного призначення									
1	Міські ліси і лісопарки	Організований відпочинок з комплексним впорядкуванням території	–	–	739	0,2	11965	2,6	
2	Ліси зелених зон, в тому числі лісопаркові частини (приміські лісопарки і зони відпочинку)	Організований відпочинок з комплексним або частковим упорядкуванням території	42692	9,2	61953	12,7	44800	9,6	
3	Ліси округів санітарної охорони курортів (курортні лісопарки і зони відпочинку)	Те саме	2100	0,5	2167	0,4	9350	2,0	
4	Ділянки лісу в радіусі 1 км навколо санаторіїв, будинків відпочинку, пансіонатів, дитячих таборів, туристичних баз та інших лікувальних та оздоровчих закладів	–”–	–	–	–	–	2786	0,6	
5	Смуги лісу вздовж постійних трас туристичних маршрутів республіканського і міжнародного значення	–	–	–	–	–	–	–	
Всього			–	44792	9,7	64859	13,3	68901	14,7

Продовження таблиці 1

II. Ліси, що частково виконують рекреаційні функції								
1	Ліси національних природних парків	Організований відпочинок з комплексним впорядкуванням території в рекреаційних зонах	–	–	–	–	26598	5,7
2	Заборонені смуги лісів по берегах річок, озер та водосховищ	Короткотерміновий неорганізований відпочинок	–	–	–	–	–	–
3	Захисні смуги лісів вздовж залізниць та шосейних доріг республіканського та обласного значення	Те саме	–	–	–	–	–	–
4	Субальпійські (приполонинні) ліси	–”–	–	–	704	0,1	–	–
5	Експлуатаційні ліси II групи	–”–	–	–	–	–	–	–
6	Ліси заповідників (ландшафтні парки)	Обмежені пізнавальні екскурсії	–	–	12297	2,5	9394	2,0
7	Заповідні лісові ділянки	Те саме	–	–	–	–	19659	4,2
8	Особливо цінні лісові масиви (заповідні лісові урочища)	–”–	–	–	1186	0,2	6700	1,4
9	Ліси, які мають наукове та історичне значення	–”–	–	–	606	0,1	1139	0,2
10	Природні пам'ятки	–”–	–	–	–	–	905	0,2
Всього		–	0	0,0	14793	3,0	64395	13,8
Разом по I та II		–	44792	9,7	79652	16,3	133296	28,5

Відповідно до зазначеної класифікації рекреаційними вважаються: міські ліси і лісопарки, ліси зелених зон міст та інших населених пунктів, ліси округів санітарної охорони курортів, виділені у встановленому порядку ділянки лісу в радіусі 1 км навколо окремих санаторіїв, будинків відпочинку, пансіонатів, дитячих таборів, туристичних баз та інших лікувальних і оздоровчих закладів, розташованих за

межами зелених зон та округів санітарної охорони курортів, а також смуги лісу вздовж постійних трас внутрішніх та міжнародних туристичних маршрутів. Всі інші ліси не відносяться до рекреаційних, але можуть частково використовуватися з цією метою [5].

Більшість держлісгоспів області в останні роки здійснили ряд лісгосподарських заходів спрямованих на розширення

площ рекреаційних лісів в лісовому фонді обласного управління лісового господарства, який налічує 467788 тис. га.

Як видно із табл. 1 станом на 01.01.1989 р. [6] в лісовому фонді держлісгоспів доля лісів, що виконують переважно санітарно-гігієнічні, оздоровчі функції, а також функції природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення складала 44792 га (9,7 %), станом на 01.01.1997 р. [7] доля таких лісів сягнула 79652 га (16,3 %), а за матеріалами останнього лісовпорядкування, яке проведено станом на 01.01.2009 р. [8], доля таких лісів вже становила 133295,5 га (26,7 %).

Як і очікувалось виявлено, що збільшення площ рекреаційних лісів, а також тих, що частково використовуються для рекреації, відбулося за рахунок створення природоохоронних об'єктів таких як національні природні парки та регіональні ландшафтні парки. Їх зони стаціонарної рекреації, які за останні 20 років збільшилися на 1542,2 га, призначені для розміщення готелів, мотелів, кемпінгів, інших об'єктів обслуговування відвідувачів парків, тут забороняється будь-яка господарська діяльність, що не пов'язана з цільовим призначенням цієї функціональної зони або може шкідливо вплинути на стан природних комплексів та об'єктів заповідної зони і зони регульованої рекреації.

Площа зон регульованої рекреації – територій, в межах яких створюються умови для короткострокового перебування, відпочинку та оздоровлення відвідувачів парку, а їх режим встановлюється відповідно до вимог, обов'язкових для охоронних зон природних заповідників, за цей період в лісах держлісгоспів збільшилася на 13515 га.

Особливо цікаво було з'ясувати, що збільшення площ лісів, які використовуються для рекреації, мало місце також за рахунок переведення частини лісів держлісгоспів, в ліси населених пунктів

(11965,2 га), ліси округів санітарної охорони курортів та інших лікувальних закладів (12135,5 га), а також створення заповідних лісових ділянок (19659,4 га).

Підтримувати темпи збільшення площ лісів придатних для рекреаційного використання в лісах держлісгоспів тільки за рахунок вже перерахованих методів, не дивлячись на пріоритетність розвитку рекреації та зокрема туризму на території області, буде проблематично. Оскільки темпи створення природоохоронних територій та розширення зелених зон населених пунктів в останні роки були значними, а переведення лісів в межі населених пунктів виявили ряд негативних тенденцій. Зокрема, тільки по Полянницькому лісництву Ворохтянського лісового господарства за період 1996 – 2009 рр. (ревізійний період) площа земель вкритих лісовою рослинністю зменшилася на 1452,4 га [8] які були передані в межі села Поляниця, що пов'язаного з будівництвом рекреаційного комплексу «Буковель».

Хоча методи збільшення кількості лісів в окремих держлісгоспах таких, що придатні для рекреаційного використання ще невичерпані, проте назріває необхідність застосування якісно нових лісівничих заходів для підвищення атрактивності лісів при їх використанні для рекреації і туризму.

Результати досліджень. Актуальним на сьогодні є покращення використання тих рекреаційних і придатних для рекреаційного використання (133295,5 га або 28,5 %) лісів, які вже, як видно з табл. 1, частково використовуються, а також 105252,3 га або 22,5 % тих, які при виконанні в них певних заходів по благоустрою в найближчі роки можуть бути використанні для розвитку рекреації і туризму рис. 1.

Рис. 1. Розподіл державного лісового фонду (станом на 01.01.2009 р.) за рівнем придатності для рекреації

Щодо тих лісів, які частково використовуються з рекреаційною метою то це ліси зелених зон, які розподіляються на лісопаркові і лісгосподарські частини. До лісопаркових входять насадження, розташовані в безпосередній близькості до населених пунктів, що мають добрі шляхи та транспортне сполучення і відзначаються привабливістю і придатністю для масового відпочинку. На базі лісопаркових насаджень створюються приміські лісопарки та зони відпочинку населення.

В Івано-Франківській області зелені зони виділені для міст Івано-Франківська, Калуша, Коломиї, Долини, Надвірної, Болехова, Косова, Рогатина та селищ міського типу Бурштина, Ланчина, Кутів, Рожнятова, Вигоди, Чернелиці, Яблунова. Найбільші площі займають зелені зони Івано-Франківська та Калуша. Зелена зона Івано-Франківська (в радіусі 20 км) становить 10,6 тис. га державного лісового фонду [5].

Проблема зеленого і рекреаційного будівництва складна. Вона поєднується з лісоведенням і лісівництвом, містобудуванням, ландшафтною архітектурою, гігієною, декоративною дендрологією,

агротехнікою, економікою, екологією, естетикою, соціологією тощо, що в кожному конкретному випадку викликає потребу у виборі головного напрямку робіт, принципів формування об'єктів озеленення з урахуванням біоекологічних і соціально-економічних умов регіону чи району.

Враховуючи постійно зростаючу потребу у відпочинку, особливо міського населення, та зростаючу кількість власного та громадського транспорту виникає необхідність значно розширити зелені зони населених пунктів. В умовах Івано-Франківська та прилеглих до нього територій необхідно створювати лісопарки в межах природних ландшафтів з різним ступенем їх змін і з врахуванням завдань, які ставляться перед об'єктом. В умовах Передкарпаття, найбільш ефективними є лісопарки та місця відпочинку рис. 2. Згадані об'єкти сприяють збереженню природних комплексів, які мають особливу екологічну, історичну і естетичну цінність у зв'язку з сприятливим поєднанням природних і культурних ландшафтів і використання їх в рекреаційних, просвітницьких, наукових і культурних цілях.

Рис. 2. Рекреаційне місце Болехівського лісництва ДП «Болехівське ЛГ» поблизу м. Болехова на автодорозі Болехів-Стрий (на території місця відпочинку одночасно можуть перебувати 60 осіб; у столітньому дубово-буковому лісі облаштовано спортивний майданчик)

Заслуговує на увагу створення в межах зелених зон місць відпочинку. Досвід створення таких місць відпочинку вже набутий в багатьох держлісгоспах. Для прикладу, Болехівським лісовим господарством в Церківнянському лісництві (квартал 8, урочище «Цапове») створено екологічну стежку через мальовничу ділянку букового лісу з домішкою ялини, ялиці та окремими екземплярами тису ягідного. На цій ділянці влаштовано місце відпочинку на 50 рекреантів. Тут є альтанки, навіси, лісові меблі, місце для вогню, туалети, аншлаги та інші необхідні для відпочинку споруди. В цьому лісовому господарстві за останні роки вже обладнано 14 подібних місць відпочинку, які розташовані в зеленій зоні м. Болехів та вздовж доріг державного і місцевого значення. Загалом в держлісфонді обласного управління лісового і мисливського господарства діє 115 подібних місць відпочинку, середня площа кожного із них складає 0,5 га, де одночасно можуть відпочивати до 500 рекреантів.

Інтенсивне освоєння лісів для відпочинку розпочато відносно недавно, і науково обгрунтованої системи ведення лісового господарства в них поки що не роз-

роблено. Але практика експлуатації вже діючих місць відпочинку показує необхідність проведення в таких лісах цілого ряду лісгосподарських заходів з метою їх збереження та покращення їх естетичних властивостей.

Ми вважаємо, що кількість таких місць відпочинку необхідно збільшувати в держлісфонді області, розширювати їх площу та покращувати якість утримання відповідних споруд і лісової інфраструктури в належному стані. В окремих місцях відпочинку, які в процесі експлуатації найбільше користуються попитом рекреантів, в додаток до вже наявних легких споруд, в подальшому споруджувати більш надійні довговічніші споруди для відпочинку. В зв'язку з тим, що окремі місця відпочинку знаходяться на значній віддалі від міст згодом виникне потреба в будівництві, на їх місці, для розміщення відпочиваючих кемпінгів, туристичних хатин, туристичних баз тощо. Такі місця відпочинку можуть служити основою для розробки інвестиційних проектів з розвитку туризму.

Будівництво кемпінгів, мотелів, туристичних стоянок та інших засобів побутового обслуговування в сучасному рекреаційному лісі тісно пов'язане з традицій-

ними лісгосподарськими заходами по покращенню естетичних і санітарно-гігієнічних властивостей деревостанів.

Отже методи збільшення кількості місць відпочинку в лісах, розширення їх площ за рахунок проведення відповідних лісгосподарських заходів, є перспективним заходом покращення рекреаційно-туристичної привабливості лісів.

Догляд за рекреаційними лісами включає весь комплекс прийнятих в лісовому господарстві робіт: рубки всіх видів, посів і посадку лісу, очистку лісу від захарашення, лісову меліорацію, будівництво стежок і лісових доріг. Ефективними заходами перетворення лісових пейзажів є рубки догляду і ландшафтні рубки. При їх допомозі легко можна урізноманітнити монотонність природного лісу шляхом зміни його повноти і співвідношення деревних порід. Все вище сказане стосується лісів рекреаційного призначення, а також лісів, що частково виконують рекреаційні функції. Для покращення привабливості цієї групи лісів необхідно розробити науково обгрунтовану систему заходів з благоустрою. В основу такої системи покласти поетапне покращення привабливості таких лісів для використання з рекреаційно-туристичною метою, так і для розробки інвестиційних проектів на перспективу.

У держлісфонді області є ще 96129 га (20,5 %) лісів які можуть бути в перспективі переведені в групу рекреаційних при умові будівництва доріг і стежок та проведення в цих лісах значних за обсягом лісгосподарських заходів. Тому при аналізі стану створення дорожно-стежкової лісової інфраструктури в цих лісах нами виявлено, що в останні роки державними лісгосподарськими підприємствами відновлюється будівництво лісових доріг. За період 2007–2011 рр. побудовано 139,5 км таких доріг, проте потреби в лісових дорогах, як для охорони і захисту лісів так і для лісовідновлення, раціонального використання лісових та рекреаційно-турис-

тичних є значно більші. За нашими підрахунками темпи будівництва лісових доріг повинні бути не меншими чим 120 км в рік. Такі темпи будівництва доріг могли б значно розширити рекреаційне лісокористування.

Формування дорожно-стежкової мережі є одним з найважливіших елементів благоустрою. Проводиться з метою створення сприятливих умов для пересування рекреантів, стабілізації маршрутів, обмеження рекреаційних навантажень на лісові насадження. Дорожно-стежкова мережа створюється з метою охорони, захисту та відновлення лісів, раціонального використання всіх користей лісу та з врахуванням специфіки природних ландшафтів і необхідності збереження окремих найбільш мальовничих пейзажів, цінних об'єктів.

В гірських умовах необхідно приділити увагу будівництву мостів, містків і переходів. Вони бувають різної конструкції та оформлення і повинні гармонійно вписуватися в оточуючі природні ландшафти. Спеціалісти інституту гірського лісівництва [5] вважають, що необхідна протяжність стежок в гірських умовах не перевищує 3–4 км на 100 га лісу.

Проблема дорожно-стежкової системи є особливо актуальною оскільки в останні роки майже не будуються стежки та містки переходи, а ті що вже побудовані в минулі роки знищуються внаслідок інтенсивності їх експлуатації. Тому будівництво стежок і містків переходів їх утримання в належному стані є особливо актуальним для рекреаційних лісів.

Для розширення площ лісів які можна використовувати для рекреації необхідним є проведення в них лісівничо-біологічних заходів з поліпшення якісного складу, посилення естетичних і санітарно-гігієнічних властивостей, підвищення стійкості і довговічності лісових насаджень та створення сприятливих умов для відпочинку. Домогтися цього можна лише при комплексному і системному підході до прове-

дення лісівничо-біологічних та інших заходів.

Державними лісогосподарськими підприємствами проводяться лісівничо-біологічні заходи на значних площах і в тому числі в категорії лісів, яку ми розглядаємо, як перспективну в подальшому для рекреації і туризму. В 2012 р. проведено ландшафтні рубки на площі 120 га, рубок догляду та формування породного складу на площі 6460 га, санітарних рубок на площі 7898 га тощо.

Оскільки пріоритетним напрямком розвитку економіки області визнано рекреаційно-туристичну галузь, то вважаємо за необхідне сконцентрувати зусилля на проведенні лісівничо-біологічних заходів в лісах які мають перспективу для розвитку рекреації. Зокрема проведення ландшафтних рубок, головною метою якої є підвищення естетичних властивостей насаджень шляхом урізноманітнення лісових ландшафтів.

Проведення рубок догляду і формування насаджень які за якістю спрямовані на підвищення декоративності деревостанів, поліпшення їх санітарного стану, умов росту і розвитку. Оскільки в цих лісах є частина малоцінних насаджень то необхідно проводити їх реконструкцію. Підвищення життєздатності і поліпшення санітарного стану насаджень досягається шляхом проведення санітарних рубок тому цей вид рубок необхідно проводити в як в рекреаційних лісах так і тих які можна буде з цією метою в перспективі.

Для організації цілеспрямованої роботи по впровадженню запропонованих лісогосподарських заходів направлених на покращення атрактивності лісових насаджень з метою їх використання для рекреаційно-туристичної діяльності необхідно:

1. Провести інвентаризацію діючих місць відпочинку по лісництвах, здійснити їх паспортизацію та запропонувати їх доповнення необхідною інфраструктурою.
2. Розробити інвестиційні пропозиції по передачі окремих місць відпочинку для

створення кемпінгів, туристичних площадок для мобільних туристичних груп.

3. Підібрати нові ділянки для влаштування місць відпочинку в лісових насадженнях та провести підготовчі роботи для підвищення їх естетичних властивостей.

4. Розробити інформаційні матеріали щодо розташування по території області місць для відпочинку їх оснащеність і місткість та перелік послуг які можна одержати на кожному із них.

5. Розробити перспективну програму використання рекреаційних лісів та лісів, що частково виконують рекреаційні функції на найближчу перспективу.

6. Розпочати часткове впровадження заходів з благоустрою в лісах які в перспективі можуть бути використані для рекреаційного освоєння.

7. Збільшити обсяги проведення лісогосподарських рубок з метою створення привабливих лісових ландшафтів та покращення санітарного стану цих лісів.

8. Розширити площі приміських зелених зон особливо міст Івано-Франківська, Калуша, Коломиї та Надвірної.

Висновки. Використання лісів для рекреації в області є перспективним, оскільки ліси займають більше сорока відсотків її території. Значну рекреаційну цінність представляють території національних природних парків, заказників та інших природно-заповідних об'єктів. Проте рекреаційні навантаження, при масовому відвідуванні цих територій, можуть негативно позначитись на їх екологічному стані. Тому важливо розвивати рекреаційну діяльність в лісах які не являються заповідними територіями, але мають потенційні рекреаційні властивості.

Саме тому пропонується шляхом благоустрою таких лісів розширити рекреаційне лісокористування в них. Благоустрій лісів і покращення лісових пейзажів лісогосподарськими методами вимагають значної праці і творчого підходу спеціалістів

до складання проектів та виконання їх в натурі. Навіть самі вдалі проектні рішення в ландшафтному лісівництві ніколи не бувають кінцевими. Тому покращення естетичних, санітарно-гігієнічних та інших властивостей лісів можна проводити як за рахунок проведення лісівничо-біологічних так і організаційно-технічних заходів. Створення місць відпочинку дозволяє регулювати рекреаційні навантаження на лісові насадження, а також створювати передумови для розвитку нових стаціонарних рекреаційних закладів.

Швидкі темпи розвитку туризму в області вимагають від спеціалістів лісового господарства працювати на перспективу, створюючи привабливі умови для відпочинку все більшої кількості рекреантів.

Література

1. Бобров Р.В. Благоустройство лесов / Р.В. Бобров. – М. : Лесная промышленность, 1977. – 192 с.
2. Бондаренко В.Д. Ліс і рекреація в лісі / В.Д. Бондаренко, О.І. Фурдичко. – Львів, 1994. – 232 с.
3. Голубець М.А. Українські Карпати / [М.А. Голубець та ін.] – К. : Наукова думка, 1988. – 207 с.
4. Калущький І.Ф. Особливості покращення рекреаційного використання лісових ландшафтів Прикарпаття / І.Ф. Калущький, М.М. Запоточний // Науковий вісник ЛЛТУ : Збірник науково-технічних праць. – Львів, 2006. – Вип. 16.2. – С. 12–19.
5. Середін В.І. Ліс база відпочинку / В.І. Середін, В.І. Парпан. – Ужгород, 1988. – 110 с.
6. Матеріали лісовпорядкування по Івано-Франківському обласному управлінню лісового і мисливського станом на 01.01.1989 р.
7. Матеріали лісовпорядкування по Івано-Франківському обласному управлінню лісового і мисливського станом на 01.01.1997 р.
8. Матеріали лісовпорядкування по Івано-Франківському обласному управлінню лісового і мисливського станом на 01.01.2009 р.

Kalutsky I.F. THE IMPROVEMENT OF THE RECREATION-TOURISTIC ATTRACTIVENESS OF THE PRECARPATHIAN FORESTS. *The necessity of the recreational usage of state forests in Ivano-Frankivsk region demands their proper preparation. The measures for the improvement of the attractiveness of these forest plantations and the ways of using, for this purpose, already existing places of recreation and creating the new ones with the further transformation of some of them into standing touristic establishments are offered in the article*

Keywords: recreation, tourism, forest plantations, places of recreation, forest fund lands.

Калущький І. Ф. УЛУЧШЕНИЕ РЕКРЕАЦИОННО-ТУРИСТИЧЕСКОЙ АТРАКТИВНОСТИ ЛЕСОВ ПРИКАРПАТЬЯ. *Потребность расширения рекреационного использования государственных лесов Ивано-Франковщины для рекреации и туризма требует их соответственной подготовки. Предлагаются мероприятия по повышению attractiveness этих лесных насаждений и пути использования с этой целью существующих мест отдыха и создание новых с последующей трансформацией отдельных в постоянно действующие туристические предприятия.*

Ключевые слова: рекреация, туризм, лесные насаждения, места отдыха, земли лесного фонда.